

Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf

Mål för välfärdsområdesvalet

Finlands befolkningsstruktur har förändrats snabbt under det senaste årtusendet. Antalet äldre personer ökar, samtidigt som det föds färre barn än någonsin i Finland. Förändringen i befolkningsstrukturen skapar press på att utveckla och genomföra tjänster för äldre. Nettoinvandringen har till viss del lindrat denna utmaning, men ur ett nationellt befolkningsperspektiv kommer situationen att vara svår.

Välfärdsområdena skiljer sig åt när det gäller befolkningsstruktur och geografi. Åldrandet berör dock alla välfärdsområden. Äldre använder social- och hälsovårdstjänster i större utsträckning än andra befolkningsgrupper. PIO påminner om att alla finländare har rätt till en värdig ålderdom och god vård.

Erfarenheterna från de två första åren visar att äldre personers möjligheter att påverka inom välfärdsområdena varierar kraftigt. PIO kräver att välfärdsområdena utvecklar de äldres delaktighet i beslutsfattandet.

Helsingfors stads beslutsfattande måste även fortsättningsvis kunna kombinera traditionell kommunpolitik med de lagstadgade uppgifter som ålagts välfärdsområdena.

1. Stärkandet av de regionala äldrerådens ställning och äldres möjligheter att påverka

PIO föreslår att äldrerådets representanter får yttrande- och närvarorätt vid välfärdsfullmäktiges möten samt vid möten i de nämnder, utskott och sektioner som är centrala för äldre i varje välfärdsområde. Äldreråden bör ges möjlighet att påverka alla ärenden som rör äldre redan i ett tidigt skede av beredningen. Äldreråden ska också ha rätt att lämna in initiativ till välfärdsområdesfullmäktige.

Representanter för pensionärsorganisationer bör väljas till välfärdsområdenas äldreråd, och det är viktigt att säkerställa att äldre i olika åldrar är tillräckligt mångsidigt representerade i äldreråden.

PIO anser att den finska termen "vanhusneuvosto" bör ändras i lagstiftningen till "ikäneuvosto" (på svenska kan termen äldreråd fortfarande användas). PIO uppmuntrar välfärdsområdena att på finska döpa om äldreråden till ikäneuvosto efter valet.

Den föreslagna lagändringen klargör och harmoniserar benämningarna för kommunernas och välfärdsområdenas råd, som har till uppgift att påverka frågor som rör den äldre befolkningen (pensionärer). Förutom att lagändringen förenhetligar namnpraxis i kommuner och välfärdsområden, beskriver termen "ikäneuvosto" bättre pensionärer som en bred grupp.

Äldreråden bör tilldelas tillräckliga resurser, vilket i praktiken innebär att rådet får en sekreterare utsedd av välfärdsområdet samt tillräckliga anslag. Det är också viktigt att de av välfärdsområdets tjänstemän, vars ansvarsområden behandlas under mötena, hörs vid äldrerådets sammankomster.

2. Funktionella social- och hälsovårdstjänster nära de äldre

Välfärdsområdena måste säkerställa att äldre personer får de tjänster de behöver och på sitt eget modersmål. Tillsynen av tjänsternas kvalitet måste fortsatt stärkas. Avstånden till hälso- och sjukvårdstjänsterna får inte bli orimligt långa, och alla ska garanteras tillgång till vård i tid.

Utbudet och organisationen av social- och hälsovårdstjänster bör utgå från de individuella behoven hos äldre kunder och respektera deras vilja fram till livets slut. Ingen äldre ska behöva känna sig otrygg i något skede av livet. Anhörigas åsikter bör beaktas, särskilt i situationer där kunden inte själv kan uttrycka sina behov eller sin vilja.

Vården ska vara individuell, högkvalitativ och trygg samt tillgänglig för alla, även inom hemvården. Kontinuitet i vårdrelationerna måste säkerställas. Vi stöder en utredning om möjligheten att införa en modell med egenläkare och -sjukskötare inom välfärdsområdena.

I vissa välfärdsområden har man redan etablerat, eller är på väg att etablera äldremottagningar. PIO anser att alla välfärdsområden bör skapa servicepunkter där äldre kan få information, stöd och vägledning i frågor som

berör dem. Dessutom bör varje kommun inom välfärdsområdet ha en stödfunktion för äldre som samarbetar med dessa serviceställen.

Omsorgspersonalens välbefinnande och ork måste tryggas genom gott ledarskap och meningsfulla arbetsvillkor.

Digitalisering och distanstjänster kan inte ersätta behovet av vårdplatser. Varje välfärdsområde måste satsa på kvaliteten inom service- och vårdboende. Alla som behöver det ska kunna få tillgång till vård- och serviceboende i tid.

Välfärdsområdena i Nyland och Helsingfors stad måste kunna garantera HUS verksamhet tillräcklig finansiering, vilket gynnar hela landets behov av specialiserad sjukvård.

3. Äldre medborgare bör tas med i digitaliseringen och servicen säkras för dem som saknar digitala färdigheter

Information om välfärdsområdenas tjänster måste vara lättillgänglig även på andra sätt än via deras webbplatser. PIO kräver att det skapas en tryckt broschyr med information om välfärdsområdenas tjänster och kontaktuppgifter, som skickas till alla hushåll där personer över 65 år bor.

PIO anser att välfärdsområden, kommuner och organisationer tillsammans bör arbeta för att förbättra de äldres digitala färdigheter, exempelvis genom att skapa digitala handlednings- och rådgivningsenheter i kommunernas bibliotek.

Detta mål är också viktigt för att en allt större andel av de äldre i framtiden exempelvis ska kunna ta del av de distanstjänster som välfärdsområden erbjuder.

Parallellt med de digitala tjänsterna i välfärdsområdena måste det finnas möjlighet till personliga möten eller telefonservice.

Utgångspunkten för designen av välfärdsområdenas webbplatser bör vara kundorientering och beakta användarnas behov. Därför rekommenderar vi att kundpaneler används när digitala tjänster utvecklas.

4. Stöd för pensionärsorganisationernas verksamhet inom välfärdsområdena

Tillgången till lokaler som är viktiga för pensionärsorganisationernas verksamhet måste säkerställas. Vi kräver att välfärdsområdena i samarbete

med kommunerna garanterar tillgången till kostnadsfria lokaler för pensionärsorganisationernas verksamhet i området.

För närvarande varierar praxis för bidrag kraftigt mellan välfärdsområdena. Vissa välfärdsområden beviljar bidrag endast till en mycket begränsad grupp och för specifik verksamhet. Vi kräver att varje välfärdsområde erkänner det värdefulla och hälsofrämjande arbete som pensionärsorganisationerna utför och att verksamhetsbidrag beviljas för deras verksamhet.

Varje välfärdsområde bör ha en utsedd organisationskoordinator som ansvarar för samarbetet med social- och hälsovårdsorganisationerna.

Kommunalvalsmål

Kommunernas roll i främjandet av välfärd och hälsa kommer att bli viktigare i framtiden. PIO uppmuntrar alla kommuner i Finland att vara åldersvänliga, främja äldre personers välbefinnande och beakta behoven hos den åldrande befolkningen i beslutsfattandet genom att aktivt involvera kommuninvånarna.

PIO påminner om att åtgärder som främjar äldre personers välbefinnande och hälsa också har en positiv inverkan på kommunens och välfärdsområdenas ekonomi. Med rätt åtgärder kan man skjuta upp det växande behovet av social- och hälsovårdstjänster för allt fler äldre personer.

PIO anser att det är viktigt att olika åldersgrupper är representerade som kandidater i valen och att kommunala förtroendeuppdrag fördelas mellan personer i olika åldrar.

1. Stärkandet av de kommunala äldrerådets roll och de äldres möjligheter till påverkan

PIO föreslår att kommunerna beviljar äldrerådets representant rätt att närvara och yttra sig vid fullmäktiges möten samt vid möten i nämnder/kommittéer och utskott som är centrala för frågor som berör äldre. Äldreråden bör också få möjlighet att höras redan i ett tidigt skede av beredningen i frågor som berör de äldre. Dessutom bör äldreråden ges initiativrätt till fullmäktige.

Representanter från pensionärsorganisationerna ska väljas till kommunernas äldreråd, och det är viktigt att se till att äldre personer i olika åldrar är mångsidigt representerade i äldreråden.

PIO anser att benämningen äldreråd ska ändras i lagstiftningen till *ikäneuvosto* på finska (på svenska kan termen äldreråd fortsatt användas). Vi föreslår att så många kommuner som möjligt byter benämningen från äldreråd till *ikäneuvosto* efter vårens val.

Lagändringen som förbereds syftar till att förtydliga och harmonisera benämningarna för de kommunala och välfärdsområdenas råd vars uppgift är att påverka frågor som rör den äldre befolkningen (pensionärer). Utöver att lagändringen harmoniserar benämningarna för kommuner och välfärdsområden, beskriver termen *ikäneuvosto* bättre pensionärer som en bred grupp. Den svenska termen är inte exkluderande på samma sätt.

Äldreråden ska tilldelas tillräckliga resurser, vilket i praktiken innebär att kommunen utser en sekreterare för rådet och beviljar tillräckliga anslag. Vi

anser också att det är viktigt att äldreråden får höra de kommunala tjänstemän vars ansvarsområden behandlas vid mötena.

2. Åldersvänlig kommunplanering och byggande

I en åldersvänlig kommunplanering ska äldre personer involveras konkret. Äldre ska höras i ett tidigt skede vid planering för byggande, för kollektivtrafik, trafikleder, parker samt tjänster och fritidsmöjligheter.

Kommunerna måste säkerställa att det finns tillräckligt med lämpliga och tillgängliga bostäder för äldre invånare. Ingen äldre med nedsatt rörelseförmåga ska behöva bli fånge i sitt eget hem.

Vi uppmuntrar kommuner och välfärdsområden att samarbeta vid planeringen av tjänsters placering eller lösningar för tillgänglighet. Inom gemenskapsboende bör fungerande praxis skapas för att kombinera boende- och servicebehov genom samarbete mellan kommunen och välfärdsområdet, så att man vid behov kan dra nytta av tredje sektorns och företagens kompetens.

Kommuninvånarna bör erbjudas omfattande och varierade möjligheter till friluftsliv i närheten av bostadsområden. Grönska i anslutning till bebyggelse ökar invånarnas välbefinnande.

3. Äldre med i digitaliseringen

Kommuner, välfärdsområden och organisationer måste samarbeta för att förbättra äldres digitala färdigheter, till exempel genom att skapa vägledning och rådgivning i digitala frågor i kommunbiblioteken.

Information om kommunens tjänster är omfattande och finns oftast lätt tillgänglig på nätet. Utformningen av webbplatser måste utgå från användarnas behov och webbtillgänglighet.

Information om kommunens tjänster måste också finnas i tryckt form. Vi kräver att kommunerna regelbundet skickar ut ett informationsblad om kommunens viktigaste tjänster till alla invånare som fyllt 65 år.

Vid sidan av kommunernas digitala tjänster måste det finnas möjlighet till personlig service och telefonsupport.

4. Främja seniorers välbefinnande, förebygg folksjukdomar och ensamhet

Äldre personer ska erbjudas lågtröskel- och mångsidiga kultur- och motionstjänster, till exempel ledda träningspass. Prissättningen av kommunernas idrottsanläggningar ska följa principen om låg tröskel.

Kommunerna ska aktivt och på eget initiativ kontakta äldre och kartlägga deras behov av dessa tjänster.

Ett tillräckligt omfattande biblioteksnätverk ska bevaras i varje kommun. I vissa kommuner är biblioteket den enda eller nästan den enda kultur- och bildningstjänsten som är tillgänglig året runt för alla åldrar.

Kommunerna ska i samarbete med välfärdsområdena säkerställa tillgången till avgiftsfria mötes- och evenemanglokaler för pensionärsorganisationer. Vi kräver att kommunerna stöttar social- och hälsovårdsorganisationer som arbetar för att främja äldres välbefinnande.